

Movab har kalkat vatten och marker sedan 1978 och tillhör fortfarande branschens främsta entreprenörer

Även i sjöar fungerar grovkalk och granuler

I kalkningens barndom funderade forskarna mycket på vilken slags kalk som skulle användas i försurade sjöar. Deras slutsats då blev att kalkstensmjöl upplöst i vatten med spridning från båt gav bäst resultat. Grövre kalk sjönk snabbt till botten och ansågs inte bidra till att höja pH-värdet.

På 1990-talet hade det blivit allt vanligare i väglöst land att sprida kalkstensmjöl med helikopter både i sjöar och på våtmarker. Men mätningar visade, att så mycket som 50 % av kalken kunde driva iväg och hamna på fel ställen. Lösningen blev att sprida icke dammande grovkalk och granuler.

Bättre resultat

Nu har forskarna Anders Svahnberg och Ingemar Abrahamsson visat, att det går alldeles utmärkt

S.k. "Bulltoftakalk" har spridits på prov i Gällsjön.

Foto: Anders Svahnberg.

att kalka även sjöar med grovkalk eller granuler och att resultatet i vissa fall t o m blir bättre än med kalkstensmjöl.

I en rapport till länsstyrelsen i Jönköping redogör de för sina resultat, som bl a visar att alkaliniteten tycks hålla en jämnare nivå.

– Ännu är det kanske för tidigt att avge några tvärsäkra omdömen, men vi vet tillräck-

ligt för att kunna ge generella rekommendationer. Försöken är onekligen lovande, berättar Anders Svahnberg, biolog och geovetare i företaget Myrica AB, ofta anlitad konsult tillsammans med kollegan Ingemar Abrahamsson.

God hjälp

Svahnberg påpekar också, att de haft god hjälp av olika företrädare ute i den praktiska verksamheten och han nämner särskilt Ingemar Alenäs, utan vars engagemang flera försöksprojekt aldrig hade blivit av.

– Det är också glädjande att vi har kunnat visa, att den produkt som produceras i vattenverk vid avhärdning av dricksvatten kan komma till användning som fuktiga granuler både vid vanlig sjökalkning och vid helikopteralkning. Därmed skulle problemet med damning och slöseri med kalk i princip vara löst.

Fakta om uran i granuler

På senare tid har det visat sig, att granuler av kalk från avhärdning i Uppsalas vattenverk innehåller en viss mängd uran. Eftersom det saknas gränsvärden för hur mycket uran en sådan produkt får innehålla utan skadliga effekter har Nordkalk och Movab tills vidare stoppat all användning av granuler från Uppsala. Ärendet har överlämnats till Naturvårdsverket för bedömning. Vi återkommer när det finns mer fakta i saken

Movab går vidare med ny ledning

Göran Lilja är ny VD i Movab AB sedan 1 juni, då en av sjökalkningens mest kända profiler, Kjell Hallin, gick i pension. Han släpper dock inte taget helt utan kommer att stå till förfogande som konsult.

Göran har varit med i kalkbranschen sedan -94 då han började arbeta med trädgårdskalk på Nordkalk i Falköping. De senaste 10 åren har han arbetat med sjökalkning och är liksom två övriga medarbetare, Irene Widerberg och Lars Argelius delägare i Movab.

– Det känns inspirerande att få fortsätta i Kjell Hallins fotspår, säger Göran. Vi upplever alla effekten av minskande volymer i vår bransch. Summan pengar till kalk har sjunkit

flera år nu. Därför lägger vi ned energi på att utveckla verksamheten för att hitta nya områden där vår kompetens kan göra sig gällande.

– På sikt får man nog ändå vara beredd på att det kan behövas viss strukturomvandling i branschen. Men jag anser att Movab står väl rustat inför ett sådant scenario. Vi har arbetat upp unik kompetens på flera områden och är gynnade av god tillgång till produkter på strategiska platser. Vi hoppas också att den verksamhet vi inlett i nedlagda tyska brun- kolsgruvor skall ge oss nya uppdrag.

Movab har i dag 120-125 mer eller mindre fasta kunder och omsätter ca 70 mkr med för branschen god lönsamhet.

Fr. v. Göran Lilja, Irene Widerberg, Lars Argelius och Lisbeth Garthammar (ekonomi).

Laroy kalkar och lyfter året runt i Sydsverige

Det finns dråpliga historier från sjökalkningens barndom när det skulle kalkas i oländiga trakter. Men ganska snart stod det klart att dessa uppdrag måste utföras med helikopter.

Ett företag som har varit med om den här utvecklingen är Laroy Flyg, hemmahörigt på Enoch Thulins flygplats i Landskrona. Laroy Flyg är även delägare i Movab. Bolaget grundades 1976 av Laroy Månsson men låg i malpåse från 1988 till 2003, då verksamheten

Erfaren limnolog får nytt toppjobb

Vid halvårsskiftet byter limnologen Ingemar Abrahamsson arbetsplats igen, när han flyttar från Naturvårdsverket till den nya Havs- och Vattenmyndigheten i Göteborg. Han har sysslat i 30 år med kalkningsfrågor – men är sannerligen ingen hoppjerka.

– Efter att som konsult ha ägnat mig åt försurningsproblemet bl a hos Medins Biologi bytte jag sida för ett halvår sedan, då jag fick tjänsten som handläggare på Naturvårdsverket. När det stod klart att kalkningsanslaget skulle skötas från Göteborg sökte jag om samma tjänst. Men jag är fortfarande inte hundra på att jag får den, säger Ingemar Abrahamsson, som bor i Göteborg och tillsammans med Anders Svahnberg studerat effekten av grovkalkning i sjöar.

Den nya myndigheten skall vara klar att träda i funktion 1 juli. Till Göteborg flyttar också Per Ohlsson, som bl a fördelat kalkningsanslaget i några år på Naturvårdsverket.

återupptogs av sonen Leif Månsson. I dag ägs bolaget av VD Martin Pihl och Flygchefen Mattias Nilsson. Två piloter är heltidsanställda.

– Vi sysslar huvudsakligen med kalkning men tar även andra uppdrag i mån av tid. Det verkar som om anslagsminskningen till kalkning har planat ut så vi ser ganska positivt på framtiden, säger Mattias Nilsson

Som mest opererade Laroy Flyg ett 30-tal flygplan. I dag förfogar Laroy över två nya, hypermoderna Eurocopter 350B3, populärt kallad Ekorren. De är sysselsatta året runt med kalkningsuppdrag men även tunga lyft i samband med anläggning, husbyggen eller vid reparation av stormskador. Som mest kan Ekorren lyfta och hantera en last på 1,4 ton.

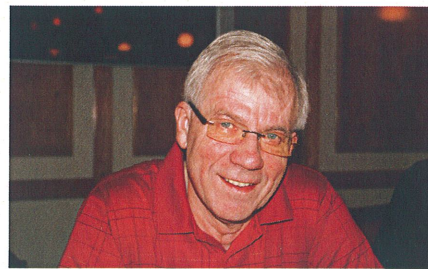
– Vi har inga långtidskontrakt att luta oss mot men har ändå 100-procentig beläggning under den tid som inte behövs för underhåll av maskinerna, berättar Mattias Nilsson.

BIOTOPICS

 Det sura nedfallet fortsätter att minska men nu börjar kurvorna att plana ut. Det är skälet till att miljömålet *Bara naturligt försurade sjöar och vattendrag* skall ligga kvar på Naturvårdsverket, som hoppas på fortsatt minskning. Det är ökande transporter och sjöfart som är orsak till att minskningen nu går långsammare.

 Med kritisk belastning menas den högsta mängden surt nedfall som ett ekosystem på sikt klarar utan att ta skada. Naturvårdsverket har räknat ut, att den kritiska belastningen överskrids i ca 10 000 svenska sjöar. Värst är det på Västkusten där belastningen överskrids fyra gånger.

 En stor del av grundvattnet är också försurad där försurningen är som värst. Den som dricker vatten från egen brunn där riskerar därför att få i sig skadliga halter av aluminium, koppar, kadmium, zink och bly. Den kemiska kvaliteten på grundvattnet mäts i Sverige på drygt 500 platser.

En fantastisk tid i miljöns tjänst!

Med dagens kunskap vet vi att allt inte blev rätt från början men vi måste ändå respektera pionjärerna som drog igång verksamheten. Det hände saker, entusiasmen och den lokala förankringen betydde allt. Sammanfattningsvis: Lite snack och mycket verkstad. Tempot var också ett annat, det var inte hela världen om vi fick vänta ett par timmar på bulkbilen. Ofta övernattade vi hos kunden eller hos någon i fiskevårdsföreningen. Tack för alla trevliga kvällssamtal och övernattningar!

Tack för att jag fick vara med

Det har varit fantastiskt att få vara med på denna resa från (nästan) starten av en av Sveriges viktigaste miljöåtgärningar – med alla barnsjukdomar till dagens professionella verksamhet. Allt har förbättrats enormt. Det är vi stolta över idag. Nu när kalkningsverksamheten står på topp är det verkligen läge att kalka allt som behövs på ett effektivt sätt.

Nu lämnar jag över

Tiden rullar på och efter drygt 30 år i denna fantastiska verksamhet har också jag nått "göra vad jag vill-åldern". Det har varit en otroligt kul och stimulerande tid i ett arbete som av alla uppfattas som mycket positivt.

Nu lämnar jag över stafettpippen till Movabs personal med Göran Lilja i spetsen – utan minsta oro. Men jag önskar dem ändå lycka till. Ett stort tack till alla trevliga kunder. Ett stort tack också till Naturvårdsverket, länsstyrelser, konsulter, entreprenörer och alla samarbetspartners. Och, ett jättetack till Göran, Irene, Agge och Lisbeth.

Nu kommer jag att ägna mig åt alla små projekt som jag tycker att jag inte hunnit med men jag har också lovat att rycka in hos Movab när det behövs.

Sköt om er och ha en riktigt skön och trevlig sommar! Hälsningar

Kjell Hallin

Kjell Hallin (bild ovan)